

Geleneksel ile günceli bir araya getirme çabası: Safranbolu evlerinin otel dönüşümünde odalarda görülen iç mekân değişiklikleri

Gözde Zengin *

ÖZ: Kültür turizmi, çeşitli kültürlerin tarihini, sanatını, mimarisini ve geleneklerini keşfetmek amacıyla yapılan bir seyahat türüdür. Bu turizm biçimi, ziyaretçilere bölgenin zengin kültürel mirasını deneyimleme olanağı sunar ve bu tecrübe, kültürel mirasın korunmasının önemini vurgular. Safranbolu, kültür turizmi açısından özellikle eski çarşı bölgesi ve koruma altındaki tarihi evleri ile ünlüdür. Bu nedenle, bölge hem yerli hem de yabancı turistler için popüler bir ziyaret noktası haline gelmiştir. Bu çalışmada, tarihi evlerin otellere dönüştürülme sürecinde yaşanan değişimler ele alınmıştır. UNESCO tarafından koruma altına alınan tarihi Safranbolu konaklarından otel olarak hizmet verenler araştırma kapsamında incelenmiştir. Geleneksel mimari unsurlar ile modern tasarım anlayışının iç içe geçtiği bu süreçte, iç mekânlardaki değişiklikler otel odaları özelinde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Geleneksel yapı elemanlarının korunarak modern konfor ve estetik anlayışının entegre edildiği örnekler, Safranbolu evlerinin otel fonksiyonu için nasıl uyarlandığını göstermektedir. Bu örnekler, tarihi dokunun korunması ve turistik konaklama ihtiyaçlarının dengelenmesi üzerine bir bakış sunmaktadır. Sonuç olarak başarılı bir dönüşüm için dikkatli planlama, yerel yönetimlerle işbirliği ve sürdürülebilir yöntemlerin geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Yeniden işlevlendirme, Tarihi Otel Mobilyaları, Safranbolu Turizmi

The effort to combine the traditional with the contemporary: interior changes observed in rooms during the hotel conversion of Safranbolu houses

ABSTRACT: Cultural tourism is a type of travel aimed at exploring the history, art, architecture, and traditions of various cultures. This form of tourism offers visitors the opportunity to experience the rich cultural heritage of a region and emphasizes the importance of preserving this heritage. Safranbolu is particularly renowned for cultural tourism, especially for its old market area and its historically preserved houses. Therefore, the region has become a popular destination for both domestic and international tourists. This study examines the changes that occur during the conversion of historical houses into hotels. The historic Safranbolu mansions, protected by UNESCO and now serving as hotels, were examined within the scope of the research. In this process, where traditional architectural elements and modern design concepts intertwine, changes in the interiors were analyzed in detail, specifically focusing on hotel rooms. Examples where traditional structural elements are preserved while integrating modern comfort and aesthetics show how Safranbolu houses are adapted for hotel use. These examples provide insight into balancing the preservation of historical texture with the needs of tourist accommodations. Consequently, successful transformation necessitates careful planning, collaboration with local authorities, and the development of sustainable methods.

Keywords: Refunctioning, Historical Hotel Furniture, Safranbolu Tourism

1 Giriş

Kültürel miras, günümüz ile geçmiş arasında biriktirilen derin değerleri gelecek nesillere aktarmayı mümkün kılan; böylece kuşaklar arası iletişimi güçlendiren, bir yerin veya ulusun sahiplik duygusunu yaratıp ahenkli bir birliktelik hissi oluşturan hayati bir unsur olarak öne çıkmaktadır (Kiper, 2004). Bu bağlamda kültür turizmi, farklı kültürlerin tarihini, sanatını, mimarisini ve geleneklerini keşfetmek amacıyla gerçekleştirilir ve bu tür turizm, ziyaretçilere bölgenin zengin kültürel mirasını deneyimleme fırsatı sunar. Bu deneyimi yaşamayı tercih eden turistlerin yaş cinsiyet ve eğitim gibi bazı özellikler açısından benzerlik gösterdiği düşünülmektedir ((Richards. 2001). Bu bağlamda; genel olarak yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip görece ileri yaşlarda olan kişilerin kültür turizmini daha çok tercih ettikleri ortaya konulmaktadır (Falk ve Katz-Gerro, 2016). Sosyo-ekonomik düzeyin yüksek olması sebebiyle kültürel turistler gittikleri bölgede harcamak için normalin üzerinde bir bütçeye sahiptir ve bu bütçeyi daha çok yerel ve kaliteli ürünlere harcama eğilimindedir. Bu eğilim aynı zamanda bölgenin yerel ekonomisine katkı sağlamaktadır (Figini ve Vici, 2012; Jamen-Verbeke, 1997). Dolayısı ile kültür turizmi geleneksel endüstriler için ciddi gelir kaynakları sağlayabilmektedirler (Smith, 2015 Kültür turizminin mevsimsel bir yapıya sahip olmaması (Butler ve Mao, 1997) diğer bir deyişle kültürün iklimle sınırlanmaması bu deneyimin yıl boyu sunulabilmesine olanak tanımaktadır (Butler, 2001; Liu, 2014; Cuccia ve Rizzo, 2011). Özellikle yerli turistlerin yabancı turistlere göre kültür turizmini daha çok tercih ettikleri düşünülmektedir (Cisneros-Martínez ve Fernández-Morales, 2015).

Karabük ilinin bir ilçesi olan Safranbolu, Roma Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait belirli izleri günümüze taşımaktadır (Hacısalıhoğlu, 1995). Safranbolu çevresi, Homeros tarafından Paflagonya olarak anılan bir bölge olarak bilinir ve Paleolitik Çağ'dan bu yana kesintisiz bir yerleşim ev sahipliği yapmıştır. Bu alan, tarihsel derinliğiyle dikkat çeken 24 adet tümülüse ev sahipliği yapmaktadır. Pers ve Helenistik dönemleri sonrasında Roma ve Bizans dönemlerinde yerleşim alanı olarak kullanılmıştır. Safranbolu'nun tarih boyunca aldığı isimler arasında Germia, Zafaran Boli, Flaviopolis, Dadybra, Zalifre, Zağfiranbolu ve Safranpolis bulunmaktadır (Günay, 2004). UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme'yi 1972 yılında imzalayarak taraflarından biri olan Türkiye'nin günümüzde Dünya Mirası Listesinde 19 miras alanı bulunmaktadır. Safranbolu söz konusu listeye 1994 yılında dahil olarak geleneksel evleri ile dikkat çeken kültürel destinasyonlardan biri haline gelmiştir (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2023).

Türklerin Anadolu'ya özellikle 1071 Malazgirt Savaşından sonra göç yoluyla yerleşmesi Anadolu topraklarının, Türklerle kültürel etkileşime girmesini sağlamıştır. Türk boyları, Anadolu'nun verimli topraklarına yönelerek yerleşik hayata uyum sağlama sürecine girmişlerdir. Böylece Türkler kendi yaşam tarzını ve kültürünü bölgeyle bütünleştirmiştir (Bazancir, 2023). Türk evlerindeki kültürel bütünleşme örnekleri, özellikle çadır yaşamına özgü benzersiz yaşam biçimlerinin evlerde kendini ifade etmiş hali olarak gözlemlenebilir. Yerleşik hayata geçişle birlikte, Türk evlerinin mekan kimliği, içinde bulunduğu coğrafyanın iklim yapısına uyum sağlamasıyla belirginleşmiştir. Her bölgenin özelliklerine göre değişen bileşenlerin yanı sıra, sabit mekan düzenlemeleri de dikkat çeker. Bu sabit özelliklerden biri, "yaz odası" ve "kış odası" şeklinde düzenlenen iki mekan tanımının varlığıdır. Bu düzenlemeler, Türk evlerinin iç mekanlarında sıcak ve soğuk mevsimlere uygun konforlu alanlar oluşturulmasını sağlamıştır (Küçükerman, 1995). Evlerde görülen bir diğer ortak özellik mekanların çok işlevli olarak kurgulanmasıdır. Bu durum, çadır iç mekan kurgusunun yerleşik hayata bir yansıması olarak düşünülebilir. Çadır, tek mekanın gün içindeki gerekli tüm işlevleri karşılaması üzerine kurgulanmıştır. Bu durum evlerde bir odanın hareketli mekan

bileşenleri ile tüm işlevleri yerine getirmesi olarak Türk evlerinde kültürel yansımaları göstermektedir (Küçükerman, 1995; Günay, 2004).

Türk evlerinin bir örneği olan Safranbolu evleri; evin temelini oluşturan taş zemin katı, ahşap çatmalı alçak tavan ve az pencereci orta katları, bol pencereci ve çıkıntılarla hareketlendirilmiş üst katları ile kendi kimliğini ifade etmektedir (Günay, 2004). Safranbolu Evlerinin tipolojik özelliklerine bakıldığında birden dörde kadar değişen oda ve eyvan sayısına sahip olduğu görülmektedir. Ataerki geniş aile yapısına sahip toplum özelliklerinin bir yansıması olarak ev içerisinde çekirdek ailelere birer yaşam alanı verilerek günlük gereksinimlerini bu alan içerisinde karşılamaları beklenmiştir. Evin planını oluşturan temel bileşenler: odalar, sofalar, merdivenler, ahırlar ve taşlıklar olarak sıralanabilir (Bayazıt, 2014). Dünya Mirasları Listesi'ne girmeden önce harabe durumunda olan, çoğu kullanılmayan bu evler, koruma altına alınmasıyla birlikte restorasyon geçirerek kullanılabilir mekanlar haline gelmiştir. Tarihi evler "Eski Çarşı" ve "Bağlar" bölgeleri olmak üzere iki ayrı yerleşim alanında bulunmaktadır. Bu evler 18. ve 19. yy. kültürü, ekonomisi, teknolojisi ve günlük yaşamı konusunda Türk hayatının geçmişine ışık tutmaktadır. Bölgede bulunan yaklaşık 2000 geleneksel Safranbolu evinden 800'e yakını yasal koruma altındadır (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2024). Safranbolu ilçesinde 33 adet turizm işletme belgesi, 64 adet basit konaklama belgesi ve 5 adet kamu misafirhanesi olmak üzere toplam 102 konaklama tesisi bulunmaktadır (Safranbolu Kültür Turizm Danışma Bürosu, 2024).

Son yıllarda konutların otele dönüşümü ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında yeniden işlevlendirme ile ilgili önemli bilgiler sağlanmıştır. Örneğin, Tapkı (2018), tarihi kentlerde konaklama tesisi yapılabilecek boş arazilerin bulunması zorluğunun konutların yeniden işlevlendirilerek otele dönüşümü ile çözülebildiğini paylaşmaktadır. Benzer şekilde Safranbolu tarihi çarşı bölgesinde bulunan konaklardan birinin yeniden işlevlendirme sürecine odaklanan çalışmada, konaklardan otellere dönüşüm sürecinde restorasyon çalışmaları, restorasyon sonrası fiziksel durumu, sorunları ve gereksinimleri ortaya konulmuştur (Aydoğan Evirgen, 2019). Ciritci (2020), bölgede bulunan diğer tarihi yapıların da benzer dönüşümlerden geçme potansiyelinin olduğuna dikkat çekerek dönüşümü yapılan konutların mekânsal ve yapısal özelliklerinin incelenmesinin önemine vurgu yapmaktadır.

Safranbolu tarihi çevrede bulunan koruma altındaki konakların bazıları hala ev olarak kullanılırken bazılarının yeniden işlevlendirildiği görülmektedir Ahunbay (2007) yeniden işlevlendirme sürecini tarihi yapının yok olmasına engel olacak güçlü koruma yöntemlerinden biri olarak tanımlamaktadır. Bu, kültürel mirasın gelecek nesillere doğru bir şekilde aktarılmasını sağlamak için izlenen politika ve uygulamaların bütünü olarak kabul edilir. (Levent, 2014). Bu tanıma paralel olarak yapıların asıl işlevine uygun olarak ve yapının korunmasına katkıda bulunarak yeniden işlevlendirme sürecinde bazı tarihi konaklar otellere dönüştürülmüştür. Eskiden konut olarak kullanılan yapıların otele dönüştürülmesi sıkça kullanılan yöntemlerden biridir (Yalçın ve Açıcı, 2023). Otel kavramının, seyahat edenlere konforlu bir konaklama hizmeti sunmasını içermesi sebebiyle tarihi konakların otele dönüşümünde yeniden işlevlendirme sürecinin nasıl işlediği önem kazanmaktadır. Otel hizmetleri bağlamında sunulan konforlu konaklama kavramının tarihi konak otellerde nasıl yorumlandığı bu çalışmanın özünü oluşturmaktadır.

Bu bağlamda çalışmanın amacı eski çarşı bölgesinde faaliyet gösteren otellerin, otel odaları özelinde nasıl bir dönüşüm geçirdiği ve günümüz koşullarına nasıl uyumlu hale getirildiğini ortaya koymaktadır.

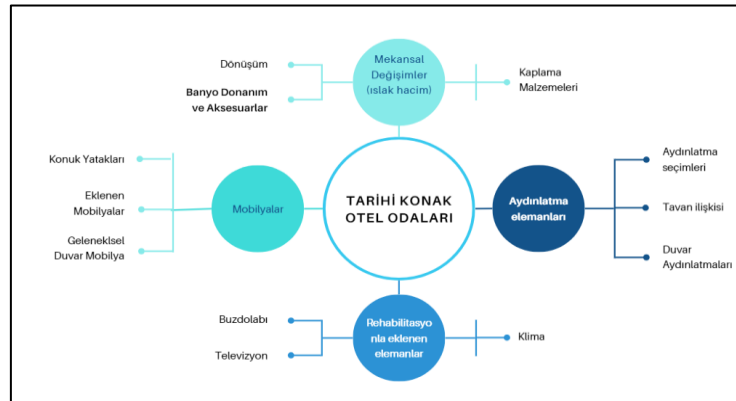
2 Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımını benimsemekte olup, çalışmada nitel yaklaşımın durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Safranbolu'da UNESCO tarafından koruma altına alınmış tarihi konaklardan belirlenen örnekler üzerinden derinlemesine bir inceleme yapılmıştır. Bu durum çalışması, özellikle tarihi konakların otel olarak dönüşüm sürecine odaklanarak zengin bir içgörü elde etmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın veri toplama sürecinde, Safranbolu'nun otel olarak hizmet veren tarihi konaklarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda, otellerin dönüşüm süreçlerini gösterebilmek adına, çeşitli otel rezervasyon uygulamalarındaki görseller incelenmiştir. Araştırmaya sadece Safranbolu'nun eski çarşı bölgesinde yer alan oteller dahil edilmiştir. Otel seçiminde, birden fazla otel arama sitesinde aktif oda satışı bulunan otellerden aynı görsellere sahip olan oteller tercih edilmiştir. Bu seçim, görsellerin doğruluğundan emin olunması amacıyla yapılmıştır. Seçim kriterlerinden biri de aynı otel içinde farklı odaların fotoğraflarının bulunması olarak belirlenmiştir. Bu kriter, otellerin genel yapısını ve oda çeşitliliğini gösterebilmek için belirlenmiştir. Bu bağlamda, farklı odalara ait nitelikli görsellerin bulunduğu ve en az 10 yatak kapasiteli oteller seçilmiştir. Bu kriterlere uyan toplamda 12 otel araştırmaya dahil edilmiştir. Otellerin ticari itibarını zedelememek ve işletmeler arasında kıyaslama yapılmaması adına çalışmada oteller O1, O2, O3... şeklinde kodlanmıştır. Veri toplanan siteler ve erişim tarihleri kaynakçada belirtilmiştir (Url 1, Url 2, Url3, Url 4, Url 5, Url 6). Bu doğrultuda farklı görseller üzerinden elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle farklı kategorilere ayrılmış ve anlamlı temalar ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen temalar; mobilyalar, ıslak hacimler, aydınlatma elemanları, rehabilitasyonla eklenen elemanlar şeklindedir. Mobilyalar başlığında var olan mobilyaların günümüzde nasıl kullanıldığı ve yeni eklenen mobilyalar arasındaki uyum incelenmiştir. Islak hacim başlığında odaların içerisinde gelenekselde bulunan yıkanma alanlarının ıslak hacimlere dönüşümünde yapılan değişikliklere odaklanılmıştır. Aydınlatma elemanları başlığında günümüz teknolojisine sahip aydınlatma birimlerinin gelenekselle olan uyumu incelenmiştir. Ve son olarak rehabilitasyonla eklenen elemanların (buzdolabı, televizyon, klima) geleneksel doku ile nasıl bir araya geldiği incelenmiştir. Bu analizler, tarihi evlerin otellere dönüşüm sürecindeki değişimleri, geleneksel ve güncel unsurların otel odası özelinde nasıl bir araya getirildiğini ve bu sürecin kültürel mirasın korunması ile nasıl dengelediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

3 Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmada elde edilen veriler temalara ayrılarak incelenmiştir. Elde edilen temalara ait kavramsal şema, Şekil 1'de gösterilmektedir.

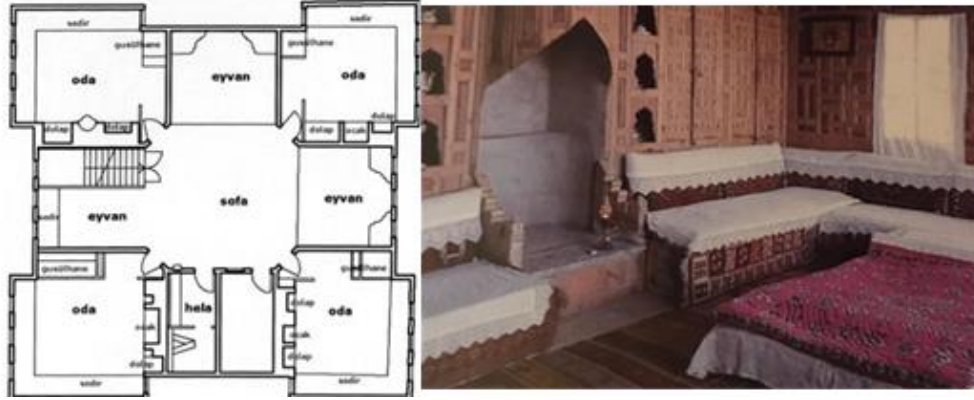

Şekil 1. Bulguların kavramsal olarak şeması

3.1 Mobilyalar

3.1.1 Konuk Yatakları

Türk odasının en önemli özelliği çok işlevli olarak kullanılmasıdır. Yatak odası olarak özelleşmiş mekanlarda, oturulur, uyunur, çalışılır, yemek yenir, yıkanılır. Eşyalar gerekli olduğu zamanlarda ortaya getirilir, kullanılmadığı zamanlarda kaldırılır. Bu amaçla orta alan boş bırakılır.

Şekil 2. Geleneksel Safranbolu evi kat planı örneği (Bayazıt, 2020) ve iç mekan kurgusu (Günay, R., 2004)

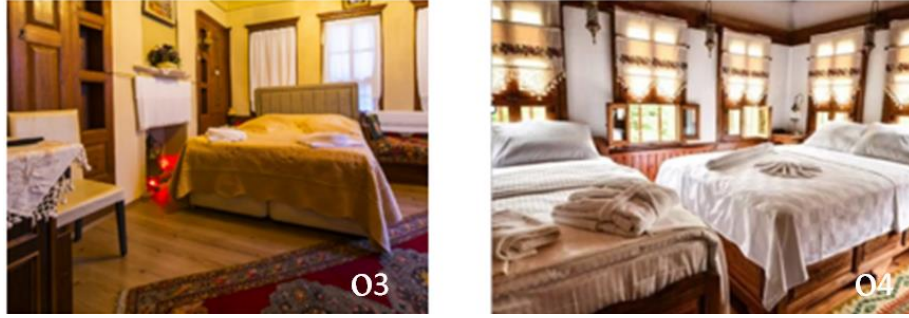
Otel işlevlerine dönüşümde ise mekanlar tek işlev için kullanılır hale getirileceği için karyolar taşınabilirlik özelliğine sahip değildir. Bazı otellerin konakla uyumlu ölçekte sabit yatak yaptırdıkları gözlemlenirken bazı otellerin hazır bazalı yatakları oda içerisine yerleştirdikleri görülmektedir. Buna paralel olarak geleneksel mimaride sabit mobilyalar mekân ölçeği ile ilişkilendirilmiştir. Geleneksel yatak örneğinde de görülebileceği gibi yatakların yastık yükseklikleri oturma birimi ile aynı hizaya gelecek biçimde yerleştirilmiştir. Bu haliyle mekânın bileşenleri arasında ölçek uyumundan söz edilebilir. Günümüz otel örneklerine bakıldığında ise mobilya seçimlerinde ve yerleştirme biçimlerinde farklı çözüm arayışları olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Otel Yatak odası örnekleri

Bazı konak otellerin mekânsal auranın yani fiziksel olarak hissedilen unsurların yanında duygusal olarak da algılanan mekan kavramının bozulmasını engellemek adına konuk yataklarını geleneksel sabit mekan bileşenleri ile uyumlu ölçekte seçmeye ve konumlamaya özen gösterdiği görülmektedir. Şekil 2’de Geleneksel Safranbolu evinde yatak yüksekliğinin sabit mobilyaların oturma yüksekliğinden daha aşağıda konumlandığı görülmektedir. Şekil 3’de paylaşılan modern örneklere baktığımızda ise yatak yüksekliğinin oturma yüksekliği ile

aynı seviyeye geldiğini görmekteyiz. Yatağın yüksekliğinin odanın iç bileşenlerinden alınan referansla tasarlanması oda içerisindeki mekânsal uyumun sürdürülmesine katkı sağlamaktadır.

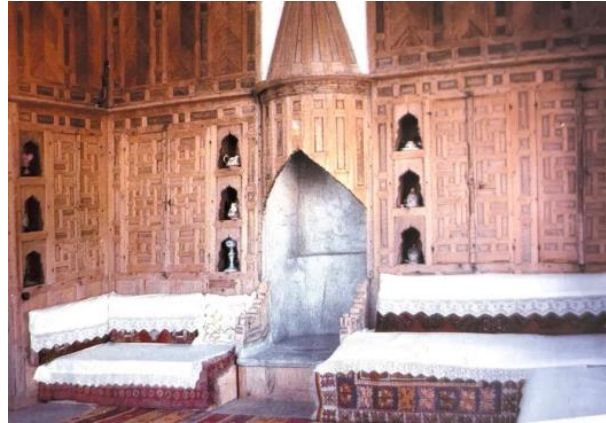

Şekil 4. Otel yatak odası örnekleri

Bazı otellerin konuk konforunu vurgulayarak geniş ve gösterişli yatak ve yatak başlıklarını tercih ettiği gözlemlenmiştir. İlk bakışta oldukça rahat görünen bu yatakların, mekanla ilişkisi incelendiğinde, odanın pencere yüksekliğine kadar uzandığı fark edilmektedir (Şekil 4). Bu durum, bazı örneklerde pencerelerin kullanılmasını tamamen engellemekte, diğer örneklerde ise pencerelerin bazı kanatlarını işlevsiz bırakmaktadır. Yatak, mekanın diğer unsurlarından önemli ölçüde daha büyük olduğunda, hiyerarşik olarak yatak odasının en belirgin ögesi haline gelmektedir. Bu durumun, geleneksel Safranbolu evinin iç mekan bileşenlerinin görünürlüğüne veya algılanmasına engel olduğu düşünülmekte ve bu nedenle tarihi konak deneyimini kısıtladığı düşünülmektedir.

3.1.2 Eklenen Mobilyalar

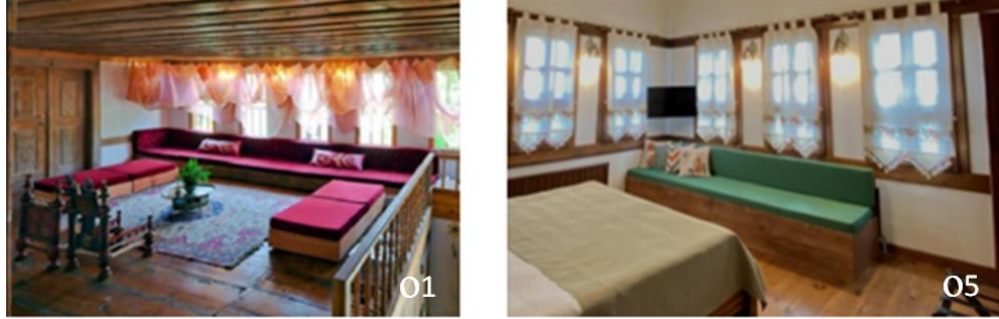
Geleneksel Safranbolu evlerinde oturma birimi olarak sedirler bulunmaktadır. Sedirde oturma, yerde oturma ile benzerlik gösterdiği için sedirlerin oturma alanı geniş tutulmuştur. Sırt kısmı yastıklarla desteklenmektedir. Sedirlerin duvar mobilyaları ile birleşerek oturma birimi haline gelmesi Şekil 5'te gösterilmektedir.

Şekil 5. Geleneksel Safranbolu evi sedir yerleşimi (Günay, R., 2004)

Konakların otellere dönüşümünde bazı konaklar sedirleri orijinallerine uygun biçimde yenileyerek kullanırken bazılarının bu işlevi yerine getirmek için sedirleri kaldırarak odalara yeni mobilyalar eklediği gözlemlenmiştir. Geleneksel Safranbolu evinde bulunan yere yakın konumlanmış, geniş oturma alanlı sedirlere öykünen mobilya tasarımları bazı konak otellerde modernize edilerek kullanılmaktadır. Bu mobilyalara özellikle ortak kullanım alanlarında başka mobilyaların da eşlik ettiği görülmektedir. Kullanılan mobilya örnekleri Şekil 6'da

gösterilmektedir. Auranın bozulmasının istenmediği mekanlarda eklenecek mobilyaların seçiminde eski dönem mobilyaları kullanılarak geçmişe referans verilmeye devam edilmektedir. Aynı otelin farklı odalarında farklı dönemlere ait mobilyaların kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum mekanda ortak bir tasarım dili oluşturmayı zorlaştırmaktadır.

Şekil 6. Oturma birimi örnekleri

Kullanılan mobilyaların her biri, belirli bir dönemin özgün tasarım ve estetik anlayışını yansıtarak, tarihi çevreye uyum sağlamaktadır. Ancak, mobilyaların her biri ait olduğu dönemin ruhunu yansıtmaktadır. Sonradan eklenen mobilyalar özelinde, Safranbolu evinin karakteristik özellikleri ile yapılan seçimlerin ne kadar uyumlu olduğunu değerlendirmek gerekmektedir. Eklenen mobilya örnekleri Şekil 7’de gösterilmiştir. Eklenen mobilyaların taşınabilir özellikte olduğu gözlenmiştir. Mobilyalar, belirli bir sosyal, kültürel ve estetik kaygı taşınarak tasarlanır. Buna paralel olarak tasarlandığı dönemin izlerini taşır. Her dönemin estetik özellikleri ve tasarım prensiplerinin farklı olduğu dikkate alınırsa Safranbolu evi özelinde aynı mekanda farklı dönemlere ait mobilyalar kullanmak mekânın geçmişle bütünsel bir ilişki içinde olmasını zorlaştırmaktadır.

Şekil 7. Eklenen mobilya örnekleri

3.1.3 Duvar Mobilyaları

Safranbolu evlerinin öne çıkan özelliklerinden biri de duvar mobilyalarıdır. Bu evlerde kullanılan duvar mobilyaları sadece işlevsel bir amacı yerine getirmekle kalmaz aynı zamanda estetik olarak da mekana kimlik kazandırmaktadır. Duvar mobilyaları, bölgede yetişen ağaçlardan seçilmiş ahşap malzemelerden üretilmektedir. Safranbolu’nun geleneksel el sanatları konusunda ustalığını yansıtan bu ahşap işlemeli dolap kapakları odaların kullanım alanlarını genişletmek amacıyla tasarlanmıştır. Genellikle yatak, yastık, yorgan gibi kişisel eşyaların depolanmasında kullanılır. Ayrıca odun gibi yakacak unsurların düzenli bir şekilde saklanması için özel dolaplar bulunmaktadır. Oda içerisinde yıkanmak için tanımlanmış alan yine bu dolaplar aracılığı ile gizlenmektedir. Günlük yaşamı kolaylaştırmak için kurgulanmış bu alanlar tarihi evlerin karakteristik özelliklerinden biri haline gelmiştir.

Depolama alanı, otel işlevi için doğal bir bileşen olup, oda içinde zaten mevcut olan bir özelliktir. Buna paralel olarak bu mobilyalar oda içerisinde konukların eşyalarını depolaması,

otelin konuklarına sunduğu bazı eşyaların depolanması ve sunulması, oda içerisinde görünür olmasına gerek duyulmayan bazı bileşenlerin saklanması gibi amaçlarla etkili bir şekilde kullanılmaktadır (Şekil 8). Ancak, bazı otellerin yoğun bir depolama alanına ihtiyaç duymamaları sebebiyle bu potansiyeli tam olarak kullanamadıkları düşünülmektedir.

Şekil 8. Geleneksel Safranbolu evi duvar mobilyaları (Günay, R., 2004)

Safranbolu evlerinin belirgin özellikleri arasında yer alan duvar mobilyaları, evlerin otellere dönüşüm sürecinde çeşitli zorlukları beraberinde getirmektedir. Bu özellik, bazı oteller tarafından başarıyla kullanılarak mekanları zenginleştirirken, bazı oteller için mekansal kurgunun tasarlanmasına engel teşkil ettiği gözlenmiştir. Duvar mobilyaları, mekan içinde yoğun bir görüntü oluşturduğunda veya tercih edilen mobilyalar mekan ölçeğinden farklılaştığında, bu mobilyaların kullanımında zorluklarla karşılaşmaktadır. Özellikle seçilen mobilyaların dolap kapaklarının açılmasına engel olması gibi sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

3.2 Mekansal Değişimler: Islak Hacim

İlk bakışta duvar mobilyası gibi görünen gusülhaneler geleneksel Safranbolu evlerinde odaların içinde bulunan yıkanmak için tanımlanmış mekanlardır. Şekil 9'da da görüldüğü üzere bu mekanlar bir kişinin yıkanmasına izin verecek büyüklükte, su tesisatının bulunmadığı alanlardır. Özellikle odadaki ocak yakınında konumlandırılmaları, sıcak su ve ısınma ihtiyaçlarının pratik bir şekilde karşılanmasını sağlar (Tuluk, 2010).

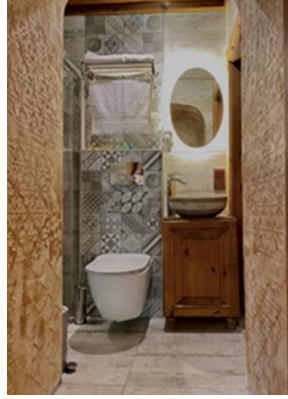

Şekil 9. Safranbolu evinde duvar mobilyaları içine gizlenmiş yıkanma alanları (Günay, R., 2004)

Islak hacimler Geleneksel Safranbolu evinde var olan bir bileşen olsa da otellere dönüşüm sürecinde önemli değişikliklere maruz kalan alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu mekanların modern ıslak hacim gereksinimlerini karşılamaması nedeniyle, modern konuk ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi ve bu çaba sırasında geleneksel dokunun korunarak konforlu bir hale getirilmesi gerekmektedir. Konakların otellere dönüşümünde bazı konaklar sedirleri orijinallerine uygun biçimde yenileyerek kullanırken bazılarının bu işlevi yerine getirmek için sedirleri kaldırarak odalara yeni mobilyalar eklediği gözlemlenmiştir.

3.2.1 Kaplama Malzemeleri

Islak hacimlerin kurgulanması esnasında otellerin farklı kaygılarla mekan bileşenlerini seçtikleri gözlenmiştir. Şekil 10'da ıslak hacim örneği paylaşılmaktadır. Kaplama malzemesi seçimleri bu bağlamda kolayca ayırt edilebilen bileşenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı oteller bu mekanlarda günümüz estetik kaygılarına yakın çizgilerin bulunduğu kaplama malzemeleri kullanırken bazı otellerin sadece beyaz seramikler kullanarak dikkati diğer bileşenlere çektiği görülmektedir. Ancak, bazı otellerin bu seçimde geleneksel dokuyu koruma konusunda yeterince özen göstermediği görülmektedir.

Şekil 10. Fayans örneği

3.2.2 Banyo Donatım ve Aksesuarları

Yeniden işlevlendirme sürecinde konakların otellere dönüşümünde ıslak hacimlerin günümüz konuk ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesini gerektirmiştir. Düzenleme yapılırken temizlik, hijyen, sıcak suya erişim, gibi ihtiyaçların planlanması söz konusu olmaktadır. Bunun yanında tüm bu modern bileşenlerin geleneksel ortamla entegre olabilecek şekilde seçilmesi gerekmektedir. Düzenleme yapılırken mekanın konuk ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi için bazı ürünlerin eklendiği görülmektedir. Eklenen ürünler, banyo donatım ve aksesuarları, kişisel bakım aletleri, aydınlatma ve ayna ürünleri, dekoratif ve fonksiyonel aksesuarlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Şekil 11'de ıslak hacim örnekleri paylaşılmaktadır. Modern bileşen seçiminde bazı otellerin tarihi çevre ile uyumlu tasarım yapmakta zorlandıkları düşünülmektedir.

Şekil 11. Islak hacimlere eklenen modern bileşen örnekleri

3.2.3 Dönüşüm

Gelenekseli yeniden işlevlendirirken iç mekan tasarımında, geleneksel dokunun korunması ve detaylara özen gösterilmesi önemlidir. Bu, Safranbolu evi özelinde bakıldığında minimal ve incelikli seçimlerin yapılmasını gerektirmektedir. İncelenen örnekler bakıldığında, gelenekselden moderne dönüşüm esnasında bazı otellerin ıslak hacim için ankastre ürünleri tercih ettiği görülmektedir. Ankastre ürünler duvara bağlandıkları için mekanı daha ferah, düzenli göstermektedir. Ankastre ürünler az yer kaplayarak mekanda geniş bir alan hissi yaratmaktadır. Bu etkinin geleneksel Safranbolu evinin yalınlığı ile örtüştüğü düşünülmektedir. Şekil 12’de ıslak hacimlerde ankastre ürünlerin tercih edildiği bir banyo örneği paylaşılmaktadır.

Şekil 12. Islak hacimlerde dönüşüm örneği

Geleneksel dokunun hakim olduğu odaların içinde yer alan ıslak hacimlerin, dönüşüm sürecinde odanın bütününden ayrı olarak tasarlanması aura kayıplarına neden olmaktadır. Bu durumun önüne geçebilmek için otellerin ıslak hacim kapılarını oda içerisindeki ahşap dokunun devamı niteliğinde düşünerek aura kayıplarının önüne geçmektedir. Bu seçim aynı zamanda duvar mobilyaları algısının da korunmasına yardımcı olarak gelenekselden moderne dönüşümde geçmişin estetik mirasını günümüze entegre edilmesini sağlamıştır. Mekansal atmosfer kayıplarının önüne geçmek için yapılan çabaların yanı sıra bazı otellerin söz konusu hedefe ulaşma konusunda zorlandıkları gözlemlenmiştir. Özellikle gelenekselde ahşap olan detayların ahşap renginde plastik elemanlar ile değiştirilmesi, ıslak hacim dönüşümünde geleneksele atıf yapmadan modern bileşenlerin kullanılması aynı mekanda iki farklı aura yaratılması ile sonuçlanmaktadır.

3.3 Aydınlatma Elemanları

Geleneksel Safranbolu evleri günümüz aydınlatma sistemlerinden önce lamba, fener, kandil gibi araçlar kullanılarak aydınlatılmaktadır. Bu aydınlatma elemanları için mekanda tanımlanan alanlar ve elde edilen ışığın kalitesi mekana ait auranın güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Teknolojisinin ilerlemesi ile birlikte geleneksel Safranbolu evleri de bu anlamda günümüze uyarlanmıştır. Konakların otellere dönüşümü esnasında seçilen aydınlatma elemanlarının geleneksel ile bir bütün oluşturacak biçimde kullanılması ve mekânsal auranın korunması bu anlamda önem arz etmektedir. Tarihi dokunun korunması ve ürün seçim ve yerleşiminde gelenekselden referans alınması bu auranın korunmasına yardımcı olmaktadır.

3.3.1 Aydınlatma Elemanı Seçimleri

Aydınlatma elemanları yeni bir bileşen olarak odalara eklendiği için otellerin aydınlatma seçimi yaparken farklı mekânlara farklı aydınlatma elemanı çözümleri aradıkları gözlenmiştir. Aydınlatma seçimlerinde sıklıkla aplikler, avizeler, sarkıt lambalar, led avizeler, geri tavan sistemlerinin kullanıldığı görülmektedir. Mekanlara göre değişen aydınlatma çözümleri geleneksel ile uyumun yanı sıra birbirileri ile de uyum sorununu beraberinde getirmektedir. Geleneksel konakların otellerin dönüşümü sürecinde aydınlatma elemanı seçiminin tutarlılığı konusunda zorlanıldığı düşünülmektedir. Bu durum geleneksel ile moderni bir araya getirirken estetik bütünü sağlamanın önemini ortaya koymaktadır.

3.3.2 Aydınlatma- Tavan İlişkisi

Geleneksel Safranbolu evlerinin tavan döşemeleri, dönemin ahşap işleme yeteneklerini ustalıkla sergileyen, geometrik desenlerle süslenmiş detaylara sahiptir. Safranbolu evlerinin tavan döşeme detayları Şekil 13'te bir örnekle gösterilmektedir. Tavan işlemlerinin bu denli kıymetli olması aydınlatma seçimlerinde tavan ile kurulan ilişkiyi zorlamaktadır.

Şekil 13. Emirhocazade Ahmet Bey Bağ Evi Tavan Döşemesi (Günay, 2004).

Seçilen aydınlatma elemanının hem konuk konforunda öne çıkan ihtiyaçları gidermesi hem de geleneksel doku ile uyum içerisinde olması beklenmektedir. Buna paralel olarak sarkıt aydınlatma elemanlarının seçildiği görülmektedir. Sarkıt elemanlar tavan döşemeleri ile doğrudan ve kapatıcı bir etki içerisinde olmadıkları için aydınlatma elemanları tavana bağlı değil havada asılı duruyor hissi vermektedir. Böylece tavan bütünlüğü ve tavan döşemelerinin estetiğinin kaybolmasının önüne geçilmektedir. Şekil 14'te sarkıt aydınlatma örneği paylaşılmaktadır. Söz konusu estetik kaygıların aydınlatma seçiminde başat olmadığı durumlarda aura kayıpları yaşandığı görülmektedir.

Şekil 14. Restoran bölümü aydınlatma- tavan ilişkisi örneği

Bazı otellerin aydınlatma seçimlerinde kararsızlık yaşadığı düşünülmektedir. Bu kararsızlığın temel sebepleri arasında farklı tasarım kaygıları ile tasarlanmış aydınlatma

elemanlarının bir arada kullanılması, aynı mekanda kullanılan aydınlatma elemanları arasında dil birliği sağlanamaması ve seçilen aydınlatma elemanlarının mekanın dokusu ile uyum sağlayamaması yer almaktadır. Buna paralel olarak aydınlatma seçiminde estetik kaygıların, fonksiyon beklentilerinin yanı sıra mekanın dokusuna uygun tasarımın seçilmesi de göz önünde bulundurulması gereken bir kriter olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.3.3 Duvar Aydınlatmaları

Geleneksel Safranbolu evinde yaygın olarak kullanılan kandil ve fener gibi aydınlatma araçlarının yerini modern yaklaşımda apliklerin aldığı görülmektedir. Hem toplu kullanım alanlarında tavan aydınlatmalarını desteklemek için hem de odaları aydınlatmak için kullanıldığı görülmektedir. Aplikler kandil ve fener gibi yumuşak ışık sağladıkları için geçmiş ile olan bağları koruyarak sıcak bir mekan yaratılmasına katkı sağlamaktadır. Bu sayede mekânsal auranın aktarılması konusunda geleneksel ile modern arasında bir köprü oluşturmaktadır.

Bazı örneklerde apliklerin yerleşiminde mekanın bir parçası olarak görülmesi ve izlenmesi amaçlanmıştır. Şekil 15'te bu yaklaşımın bir örneği paylaşılmaktadır. Bazı örneklerde ise apliklerin kendisinin de görülmesine perdeler aracılığı ile engel olunmuş sadece aplikten yayılan yumuşak ışığın hissedilmesi sağlanmıştır. Her iki örnekte de aplikler sadece aydınlatma amacıyla kullanılmamış aynı zamanda gelenekselin ruhunu yansıtmaya amacıyla da kullanılmıştır. Bu sayede mekanlar gelenekselde olduğu gibi yumuşak ışıkla aydınlatılmış ve modern bileşenlerle mekânsal atmosferini kaybetmemiştir.

Şekil 15. Oda ve ortak alanlarda duvar aydınlatması kullanım örnekleri

3.4 Rehabilitasyonla Eklenen Ürünler

Geleneksel konaklardan otellere dönüştürülen mekânlar her ne kadar tarihi dokunun deneyimini yaşatmak istese de konuk memnuniyeti bağlamında günümüz teknolojik bileşenleri ile birlikte konforu da barındırmakla yükümlüdür. Bu konfor beklentilerini sağlamak adına otellerin konuk odalarında buzdolabı, klima ve televizyon gibi öğeleri yaygın olarak kullandıkları görülmektedir. Modern bir otelde bu bileşenlerin kullanılması olağan karşılanırken tarihi mekânda bu bileşenlerin kullanılması beraberinde bir takım sorunlar getirmiştir. Bunlardan başlıcası tarihi atmosfer ile bu bileşenler arasında uyum sağlama çabası olarak görülmektedir. Konuk konforunu artırmak amacıyla yapılan müdahalelerin bazı örneklerde aura kayıplarına neden olduğu görülmektedir.

3.4.1 Buzdolabı

Buzdolabı, konukların konforunu artırmak için tarihi mekânlara eklenen bir bileşen olarak öne çıkmaktadır. Modern otel bileşenleri arasında yer alan buzdolabının, tarihi dokuya entegre edilmesi bazı zorlukları da beraberinde getirmiştir. Mekânın hacmi göz önünde bulundurulduğunda, buzdolaplarının yerleştirilmesi konusunda çeşitli çözüm yolları geliştirilmiştir. Genellikle beyaz renkli ofis tipi buzdolaplarının, ahşap ağırlıklı mekânlarda

kullanılması bileşeni istenmeyen bir biçimde odak noktası haline getirmektedir. Bazı oteller estetik kaygılarla bu sorunu çözmek için buzdolabını ahşap bir dolap içine yerleştirerek veya kapağını ahşap panellerle kapatarak çözüm yolu aramışlardır. Ayrıca, buzdolabını odanın duvar mobilyalarının içine gizlemek de otellerin tercih ettikleri başka bir çözüm olmuştur.

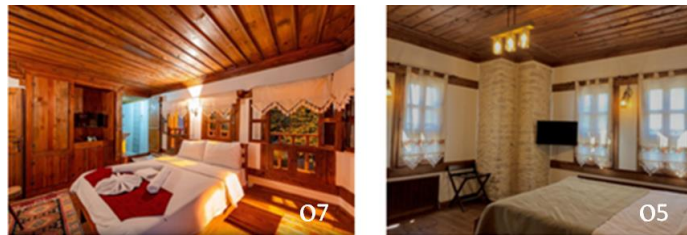
Ancak, bazı oteller mekânın dokusunu bozmamak adına buzdolabını odalardan tamamen çıkarmayı tercih etmişlerdir. Bu yaklaşımın, mekânın bütünlüğünü koruyarak geleneksel aurayı deneyimlemeyi amaçladığı düşünülmektedir. Buzdolabı gibi modern bileşenlerin tarihi mekanlara entegrasyonu hem konforu sağlamak hem de mekânın karakterini korumak adına dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Her otelin sahip olduğu fiziksel özellikler bağlamında farklı çözüm yolları bulması, mekânsal zenginliğin ve estetiğin korunması için önemli bir adımdır.

3.4.2 Klima

Safranbolu karasal iklim özellikleri gösteren bir bölgede yer almaktadır. En sıcak aylar olan temmuz ve ağustos aylarında sıcaklık ortalama max 40° seviyesinde ölçülmektedir (Günay, 2004). Bu nedenle yaz aylarında konaklamayı tercih eden konukların konforu için bazı otellerin konuk odalarında klima kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Klima da buzdolabı gibi modern bileşen olarak kanıksanmış bir öğe olsa da tarihi çevre ile uyumlu hale getirmek beraberinde birtakım zorlukları getirmiştir. Klimanın yerleşiminde, hacimce büyük olması, mekanın diğer bileşenleri ile aynı ölçekte olmaması ve mekânsal auranın zedelenmesine neden olması gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle klima tercih edilirken fonksiyona paralel olarak tasarım seçiminde de tarihi çevrenin estetik kaygıları ile uyumlu ürünlerin seçilmesine özen gösterilmelidir. Bazı otellerin bu sorunlarla karşı karşıya kalmamak adına odalarda klimaya yer vermediği görülmüştür.

3.4.3 Televizyon

İncelenen otellerin çoğunda günümüz konfor beklentilerine cevap verebilmek adına oda içlerine televizyon eklendiği görülmektedir. Düzlem biçiminde olan bu televizyonların mekana yerleştirilmesi konusunda sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. Geleneksel Safranbolu evlerinde; odaların bazı duvarlarında duvar mobilyalarının yer almakta diğer duvarlarda ise küçük ve sık aralıklarla pencereler bulunmaktadır. Bu durumun televizyonun mekan içerisindeki yerleşimini zorlaştıran faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir. Bazı oteller mekanla estetik olarak ilişki kuramasa da televizyonu mekana entegre ederken bazı mekanlar televizyonu duvar mobilyalarının içine saklamışlardır. Televizyon yerleşim örnekleri Şekil 16'da paylaşılmaktadır. Bu çözümde televizyon, ihtiyaç duyulması durumunda dolapların kapakları açılarak izlenmekte, ihtiyaç duyulmadığı durumlarda ise kapakların arkasında kalarak gizlenmektedir. Böylece hem geleneksel Safranbolu evinin fonksiyonel yapısına atıfta bulunulmakta hem de ihtiyaç duyulmadığı durumlarda görünmesi engellenerek geleneksel dokunun değer kaybı yaşamaması engellenmektedir. Televizyon yerleşiminde gözlenen bir diğer zorluk ise kabloların, bağlantıların görünür olmayacak şekilde çözülmesi gerekliliğidir.

Şekil 16. Televizyon yerleşim örnekleri

4 Sonuçlar ve Öneriler

- Çalışmada geleneksel Safranbolu evlerinin otellere dönüştürülmesi sürecinde görülen iç mekan değişiklikleri incelenmiştir. Yeniden işlevlendirme sürecinde geleneksel ve modern arasındaki uyum, oluşturulan beş tema üzerinden açıklanmıştır. Bu temalar: mobilya, ıslak hacim, aydınlatma, eklenen iç mekan bileşenleri ve bahçe bileşenleri biçimindedir. Tarihi mekanların yeniden işlevlendirmesinin başarılı bir biçimde uygulandığı durumlarda hem mekanın tarihi dokusunun ve kültürünün aktarılması sağlanmış hem de tarihi yapıların bakım, onarım, korunma gibi gereksinimleri karşılanmış olmaktadır. Böylece hem kültürel mirasın korunmasına katkı sağlanmış hem de turizmin gelişmesi ile bölge ekonomisine katkı sağlandığı görülmektedir.
- Ancak bu sürecin beraberinde birtakım zorluklar getirdiği gözlenmiştir. Mimari özelliklerin korunması ve konakların özgün değerinin korunmasıyla birlikte, modern konuk beklentilerine de uyum sağlanması gerekmektedir. Bu dengeyi sağlamak zaman zaman zorlayıcı olabilmektedir. Tarihi yapıların otel olarak kullanılması sürecinde, korunması gereken unsurların belirlenmesi, modern konukların beklentilerine cevap verebilme yeteneği ve işlevselliğin sağlanması gibi faktörler, bu zorlukların ortaya çıkmasında önemli bir rol oynamaktadır.
- Günümüz konfor beklentilerini karşılamak adına eklenen teknolojik cihazların mekanın ölçeği ile uyumlu hale gelememesi ya da uygun ürünlerin seçilmemesi oda içerisinde odak noktasının söz konusu ürünler olmasına neden olmaktadır. Odağın geleneksel dokudan modern ürünlere kayması, mekânsal aura kayıplarına neden olmaktadır. Bu durum içinde bulunan mekanın hissedilmesini, anlaşılmasını ve deneyimlenmesini engellemektedir.
- Geleneksel Safranbolu evlerinin bulunduğu tarihi çarşı bölgesi Dünya Miras Listesinde yer alması sebebiyle koruma altındadır. Tarihi bölgenin sokaklarında gezerken tarihi mirası deneyimlemek bu nedenle oldukça kolaydır. Fakat tarihi yapıların iç mekanları incelendiğinde yapılan uygulamaların farklılaştığı ve bunun tarihi dokuyu deneyimleme imkanını kısıtladığı görülmektedir. Bu nedenle mekan içinde yapılan müdahaleler ya da eklenen mobilyalar gelenekselle uyumlu bir biçimde estetik kaygılar gözetilerek seçilmelidir. Bu bağlamda otel sahiplerinin böyle bir nosyona sahip olmaması ya da profesyonel destek almamaları durumlarında mekan içerisinde dil uyumsuzlukları, farklı dönem, üsluplara ait ürünlerin ilişkisiz olarak yerleştirilmesi gibi auranın bozulmasına neden olan çözümler üretildiği görülmektedir. Buna paralel olarak otel sahiplerinin tarihi çevrede mekânsal auranın korunması konusunda bilgi eksikliği olduğu düşünülmektedir. Bölgede bulunan otel işletmecilerinin konu ile ilgili bilgilendirilmesi, eğitimler verilmesi, hatta ürün değişikliğine gidilmesi durumlarında tasarım desteği alabilecekleri bir birimin olması gerekliliği bu çalışmanın bir diğer sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Sonuç olarak, tarihi konakların otellere dönüşümü, kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir turizm açısından önemli bir stratejidir. Ancak, başarılı bir dönüşüm için dikkatli planlama, yerel yönetimlerle işbirliği ve sürdürülebilir yöntemler geliştirilmesi gerekmektedir. Gelecekteki araştırmalar, farklı coğrafi ve kültürel bağlamlarda bu dönüşüm sürecinin etkilerini daha detaylı olarak inceleyebilir.

Yazar Katkıları

Gözde Zengin: Kavramsallaştırma, metodolojinin belirlenmesi, araştırmanın yapılması, analizlerin yapılması, veri iyileştirme, kaynaklar, görselleştirme, makale taslak oluşturma, makale yazma, inceleme ve düzenleme.

Finansal destek beyanı

Finansal destek alınmamıştır.

Çıkar çatışması

Yazar çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynaklar

- Ahunbay, Z. (2007). Tarihi çevre koruma ve restorasyon (4. Baskı). İstanbul: Yem Yayınları (İlk baskı 1996).
- Aydoğan Evirgen N. (2019). Konaklama işlevi ile restore edilen geleneksel safranbolu evlerinde iç mekân düzenlemelerinin irdelenmesi ve bir yöntem önerisi. *Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Ankara.
- Bazancir, R. (2023). Orta asya'dan Anadolu'ya göç sonrasında türklerin yaşadığı kültür değişimlerinin ve göç unsurlarının bazı folklorik metinlere yansımaları. *Uluslararası Dil Edebiyat Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 11(33), 108-122. DOI: [10.12992/turuk1315](https://doi.org/10.12992/turuk1315)
- Bayazıt, N. (2014). Safranbolu evlerinin plan tipolojisi ve kullanıcı ihtiyaçları hiyerarşisi. *Tasarım + Kuram*, 10(17). DOI: [10.23835/tasarimkuram.239609](https://doi.org/10.23835/tasarimkuram.239609)
- Butler, R. W.; Baum, Tom and Lundtorp, Svend, eds. (2001), Seasonality in tourism: issues and implications. In: Seasonality in Tourism. Pergamon, Abingdon, Oxon, pp. 5-22. eBook ISBN9780080516806.
- Butler, R. W., Mao, B., (1997). Seasonality in tourism: problems and measurements. in: quality management in urban tourism. Murphy, P. E. (Ed.). Chichester, John Wiley & Sons: 9–23.
- Ciritci, İ. (2020). İstanbul 19. yüzyıl konut yapılarını koruma ve yeniden kullanım kararları: fatih ilçesi, emin sinan mahallesi'nde otel örneği. *Mimarlık ve Yaşam*, 5(2), 335-359. DOI: [10.26835/my.743893](https://doi.org/10.26835/my.743893)
- Cuccia, T., & Rizzo, I. (2011). Tourism seasonality in cultural destinations: Empirical evidence from Sicily. *Tourism management*, 32(3), 589-595.
- Falk, M., & Katz-Gerro, T. (2017). Modeling travel decisions: Urban exploration, cultural immersion, or both?. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 34(3), 369-382. DOI: [10.1080/10548408.2016.1182455](https://doi.org/10.1080/10548408.2016.1182455)
- Figini, P., & Vici, L. (2012). Off-season tourists and the cultural offer of a mass-tourism destination: The case of Rimini. *Tourism Management*, 33(4), 825-839. DOI: [10.1016/j.tourman.2011.09.005](https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.09.005)
- Günay, R. (2004). Safranbolu evleri. Yapı Yayın.
- Hacısalıhoğlu, İ. Y. (1995). Şehir coğrafyası açısından Safranbolu- Karabük ikilemi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi*, İstanbul.
- Jamen-Verbeke, M. (1997). Urban tourism: managing resources and visitors, (Edited by S. Wahab and JJ Pigram). *Tourism, Development and Growth: The Challenge of Sustainability*.
- Kiper, P. (2004) Küreselleşme sürecinde kentlerimize giren yeni tüketim mekanları ve yitirilen kent kimlikleri, *Planlama*, 2004/4, s.14-18.

- Küçükerman, Ö., & Güner, Ş. (1995). Anadolu mirasında Türk evleri (Vol. 117, No. 9). T.C. Kültür Bakanlığı, Yayınlar Dairesi Başkanlığı.
- Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü (2024). <https://kvmgm.ktb.gov.tr/> Erişim: 14.03.2024
- Levent, Y. S. (2014). Kültür mirasına ilişkin koruma politikaları ve uygulamalarında kamu yararı ilkesi. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 5(11), 115-132.
- Liu, Y. D. (2014). Cultural events and cultural tourism development: Lessons from the European Capitals of Culture. *European planning studies*, 22(3), 498-514. DOI: [10.1080/09654313.2012.752442](https://doi.org/10.1080/09654313.2012.752442)
- Richards, G. (Ed.). (2001). Cultural attractions and European tourism. CABI publishing. DOI: [10.1079/9780851994406.0000](https://doi.org/10.1079/9780851994406.0000)
- Safranbolu Kültür Turizm Danışma Bürosu (2024). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://safranboluturizmdanismaburos.ktb.gov.tr> Erişim: 7.06.2024
- Smith, M. K. (2015). Issues in cultural tourism studies, Routledge. DOI: [10.4324/9781315767697](https://doi.org/10.4324/9781315767697)
- Tapkı, S. (2018). Tarihi Konut Yapılarının Turizm İşlevine Dönüşümünde Kimliğin Bilimsel Açıdan İzlenimi. *Journal of History School*, XXXIV, 1109-1131. DOI : [10.14225/Joh1247](https://doi.org/10.14225/Joh1247)
- Tuluk, Ö. İ. (2010). Erken 20. Yüzyıl çorum evlerinde banyo teknolojisi. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 27(2), 61–82. DOI: [10.4305/METU.JFA.2010.2.4](https://doi.org/10.4305/METU.JFA.2010.2.4)
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu (2023). <https://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO>Listesi> Erişim: 29.08.2023.
- URL 1 (2023), Safranbolu otelleri, <https://www.trivago.com.tr/tr/lm/otel-safranbolu> Erişim: 03.10.2023
- URL 2(2023) https://www.etstur.com/?gad_source= Erişim: 03.10.2023
- URL 3 (2023) <https://www.jollytur.com/safranbolu-otelleri> Erişim: 03.10.2023
- URL 4 (2023) <https://tr.hotels.com/Hotel-Search?destination=Safranbolu> Erişim: 05.10.2023
- URL 5 (2023) <https://www.otelz.com/safranbolu-otelleri> Erişim: 05.10.2023
- URL 6 (2023)<https://www.tripadvisor.com.tr/Hotels-g298009-Safranbolu-Hotels.html> Erişim: 05.10.2023
- Yalçın, İ. C., & Açıcı, F. K. (2023). Yeniden işlevlendirme kapsamında tarihi Tahir ağa konağı. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 9(1), 7-23. DOI: [10.46641/medeniyetsanat.1152447](https://doi.org/10.46641/medeniyetsanat.1152447)